

DE ROODE SCHOENTJES.

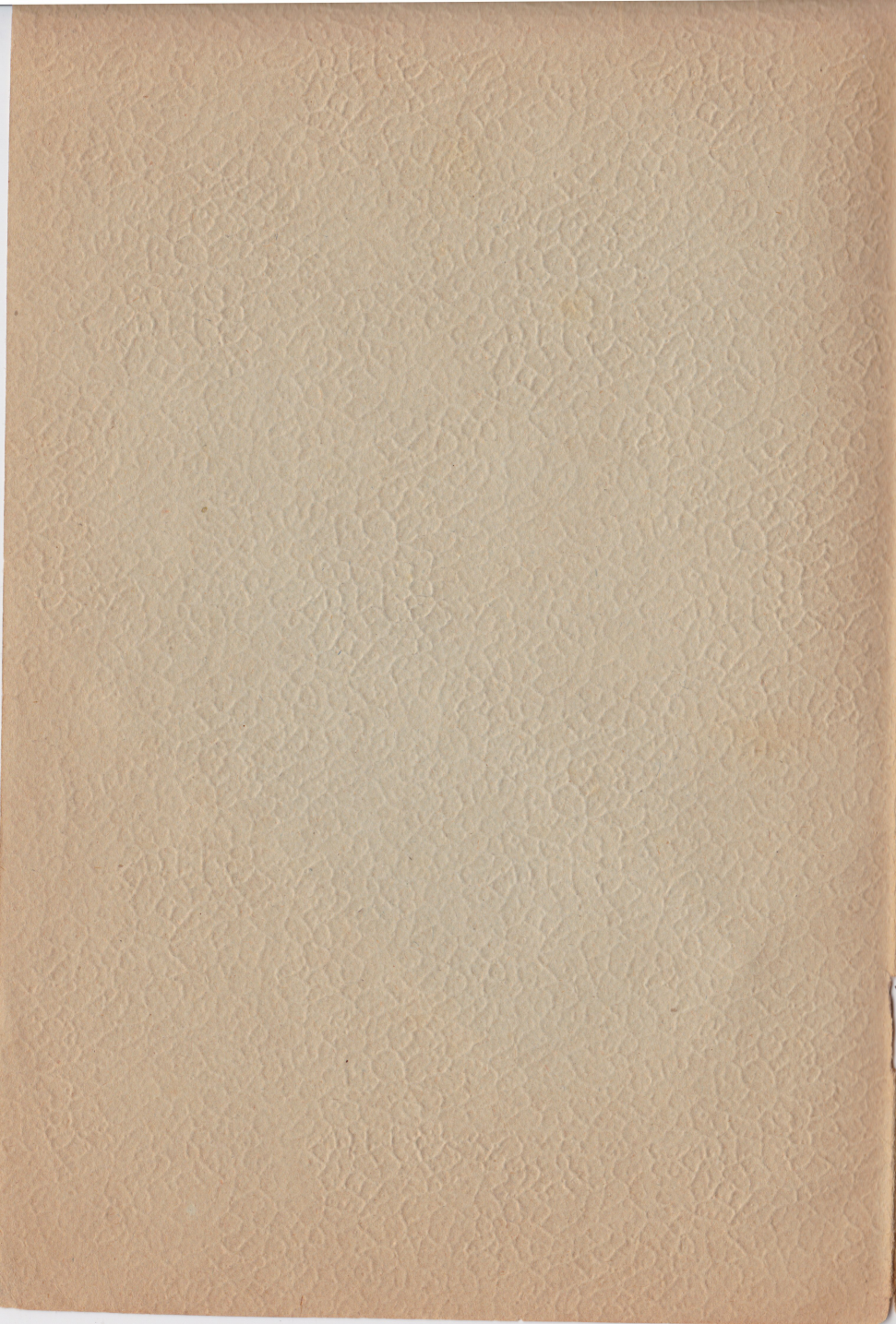
NAAR HET ENGELSCH

DOOR

H. B. BREIJER.

GODA,
T. J. KOUSBROEK.

DE ROODE SCHOENTJES.

NAAR HET ENGELSCHE

DOOR

H. B. BREIJER.

GOUDA.

T. J. KOUSBROEK.

Wanneer ik u de geschiedenis van Mina's roode-kerstschoentjes vertellen wil, dan geloof ik het best te doen, wanneer ik met den dag van mijn huwelijk begin. Gij moet weten hoe mijn toestand was op dien dag, en terwijl ik voortga zal ik u menige bittere bekentenis moeten doen; maar ik doe dat, mijne vrienden, tot uwe waarschuwing, maar tevens tot uwe bemoeiding: want in mijne geloofsbelijdenis staat ook: „'t Is nooit te laat om zich te bekeeren.”

Wel ja, ik dacht aan dien tijd, en wanneer ik terugzie dan geloof ik bepaald, dat mijn huwelijksdag de gelukkigste was dien ik immer beleefd had. Johanna en ik trouwden in eene nette landelijke kerk in het dorp waar Johanna geboren was; we ontbeten in het nette vriendelijke huisje van hare moeder. Ik herinner mij hoe zonnig en helder die morgen was — een mooie stille morgen in September, en de keukendeur stond open, want het weder was warm en een zacht windje voerde ons den geur van bloemen toe en het gebrom van de bijen uit den netten tuin. Van tijd tot tijd zong een sijsje in de boomen aan den weg zulk een liefelijk wegslepend lied, dat wij allen stilhielden om er naar te luisteren; en Johanna zeide, dat zij altijd het meeste van sijsjes houden zou in het vervolg, omdat een dezer zangers zulk een vroolijken zang voor ons gezongen had op onzen huwelijksdag.

Johanna was een flinke frissche jongedochter in die dagen, en hoewel zij een jaar of drie vier in de stad had gediend, had zij hare frissche kleur en hare landelijke eenvoudige manieren niet verloren.

Ik verdiende een goed loon als boekdrukker, en het was zoo gesteld, dat ik een net fatsoenlijk huisje bewonen kon. Johanna was zoo goed van inborst en zoo best bedreven in

alle huishoudelijke zaken, dat ik er zeker van was dat zij een goede vrouw zijn zou, en ik verzeker u dat we veel, zeer veel van elkander hielden, zoodat niets dan geluk ons toescheen ons te zullen wachten.

Indien iemand mij toen gezegd had, dat ik ooit haar hart zou folteren door verdriet, en haar leven ellendig zou maken, dat zou ik nooit, in geen geval hebben kunnen gelooven. Daar was bij mij geene enkele gedachte, dat ik 't zou kunnen doen, God weet het. Maar ik deed wat gij, mijn vriend, wellicht ook nog doot, ik speelde met de verzoeking en gaf acht op de verlokkende stem van een verleider, die ten laatste beet als een slang en stak als een adder.

Wij bewoonden een klein huis in een fatsoenlijke buitenbuurt, en ik ging iederen morgen de stad in naar de drukkerij, waar ik de twee laatste jaren reeds gewerkt had. Ik kwam geregeld op mijn werk en had een goeden naam, die beter is dan rijkdom. Mijne vrouw en ik brachten onze avonden en onze Zondagen te zamen door, en ik durf te zeggen, dat er in de heele stad geen gelukkiger menschen waren dan wij.

De meeste van mijne kameraden dronken sterk, terwijl ik, (zooals men dat noemt) uiterst matig was. Gedurig staken zij den draak met mijne terughouding, en zeiden dat ik het ellendigst schepsel was onder de zon. Zij zeiden dat het huwelijk in plaats van mij te verbeteren, mij erger gemaakt had; want ik was gewoon van tijd tot tijd eens een vroolijken avond met hen door te brengen, maar na mijn huwelijk had dat alles geheel opgehouden. Zij meenden dat mijne vrouw een rechte bemoeial was, en dat zij mij geducht nareed als ik niet van alles rekenschap gaf — en zoo al meer. Bij dat alles kon ik gelukkig in mijn vuistje lachen, wanneer ik er aan dacht hoe goed mijn vrouwtje Johanna was, en hoe prettig wij onze avondjes tehuis sleten. Dat is de plaats om vroolijk en gezellig te zijn en niet de tapkamer van een kroeg of de restauratie-zaal van een jenever-paleis, waar men zóó gezellig is, dat men u nauwelijks een stoel aanbiedt om er uwe leden op te doen rusten.

Er waren aan onze drukkerij twee of drie oude knechts,

die verscheidene jaren daar hadden gewerkt aan een dagblad, en die in slechten staat van gezondheid verkeerden. Zij dronken heel wat op geneeskundigen raad, zoo als zij verzekerden, en na eenigen tijd toen ik mij eens heel onplezierig gevoelde, verzekerden zij mij, dat als ik mijne gezondheid bewaren wilde, ik even als zij meer drinken moest. Er zijn honderden en duizenden, die nog altijd de verouderde meening vasthouden, dat prikkelende dranken een geneesmiddel zijn voor iedere ongesteldheid, waaraan het menschelijk bestaan onderhevig is, voor hoofdpijn en voor hartepijn, voor pijn in den schouder en pijn in den rug, in het kort voor iedere pijn, die men maar noemen kan. Voor hen moet het wel eene groote geheimenis zijn, hoe Adam en Eva en de volken voor den Zondvloed het gesteld hebben zonder den drank. Er was een tijd, dat ik ook net zoo dacht over de zaak, maar ondervinding en opmerking hebben mij geleerd, dat de drank, verre van kwalen te genezen, kwalen voortbrengt en de bestaande verergert, en alle pogingen om ze te bedwingen vruchteloos maakt.

Welnu ik gebruikte meer drank, en Johanna die lieve ziel zeide er niets tegen, want zij stelde vertrouwen in mij, en meende dat ik zelf 't best diende te weten wat goed voor mij kon zijn.

Ongeveer 5 jaar, na mijn huwelijk, gebeurde het wel het eerst, dat ik des avonds te huis kwam en het voelen kon, dat mijne hersens niet geheel helder waren. Ja beetje voor beetje begon ik allengs genoeg te gebruiken om mij opgewonden te maken, of lastig en olopend. Met hoeveel bekommering kon Johanna mij dan wel eens aanzien! — en in plaats van met haar in te stemmen, keerde ik mij van haar af, en werd boos dat zij mij van iets verdacht, in de meening, dat zij haar vertrouwen in mij verloor. Nadat ik den geheelen dag in een ruimte opgesloten was geweest en gewerkt had, overreedde ik mij, dat het mij juist geen kwaad zou doen als ik de uitnoodiging van mijne makkers aannam om hier of daar wat te gaan gebruiken vóór het naar huis gaan. Bij zulke gelegenheden bleef ik gewoonlijk veel langer uit dan ik voorgenomen had; wanneer ik dan te huis kwam

ontmoette ik Johanna's teleurgesteld en angstig gelaat, en hoewel ik mij schaamde en verdrietig was, dat ik zoo lang was uitgebleven, wilde ik het haar toch niet zeggen wat ik gevoelde, en zoo nam ik maar een onbezorgd voorkomen aan bij het te huis komen, waar mijn thee mij reeds lang wachtte, en dwong haar tot stilzwijgen door eenig woord of door een stroef gelaat.

Dit ging alles zijn gang terwijl ik aan mijn werk bleef, hoewel ik veel van de vroegere veerkracht en sterkte verloren had. Regelmatig werd ik betaald, en geregeld bracht ik ook geld te huis, maar niet zoo veel als ik bracht toen er niet zoo veel kleine monden te voeden waren, en zij het beter dan toen met minder geld zou hebben kunnen doen; want voor het kleine volkje waren gedurig allerlei extra uitgaven noodig. Maar Johanna sprak er niet veel over — zij was steeds stil en zonder geklag te midden van hare zorgen.

Ik ging voort dag bij dag als in een droom, dieper zinkende in den poel der onmatigheid, en ter nauwernood mij daarvan bewust. Soms tijds scheen ik te ontwaken voor een oogenblik, voor een gevoel van het schrikkelijke gevaar voor mijzelf en van de ellende, die ik langzamerhand over mijn huis en gezin bracht. Ik durfde niet nadenken, en als een ander dwaas trachtte ik alle nadenken en bitter zelfverwijt te verdrijven in het glas, dat in plaats van het vuur der ellende te blusschen, integendeel slechts strekt om brandstof aan te voeren. Minder en minder bracht ik van mijn weckgeld te huis, en één Zaterdag-avond ging ik naar huis met slechts een halven gulden in den zak voor haar. Al het overige was verslonden voor oude schulden in een kroeg, waar ik dien avond inkeerde op mijn weg naar huis. Johanna kon hare tranen niet weerhouden. Zij sprak met mij en smeekte mij toch te denken aan de lieve kinderen, en een nieuw besluit te nemen om anders te leven, zij praatte met mij als eene goede trouwe vrouw zoo als zij was — maar alles te vergeefs, ik gaf haar geen gehoor. Den langen heeten zomer en den killen winter door ging het zooals het ging. Johanna ging uit om te werken, zij moest het wel doen om brood voor de kinderen te krijgen, want zij kon op mij volstrekt niet rekenen. Soms

bleef ik eenige dagen van het werk weg om hier of daar met volkje, dat even slecht was als ik, te slenteren. Zeer dikwijls voelde ik mij niet in staat om te werken, wij kunnen de wetten der natuur niet straffeloos overtreden.

Dikwijls verwonder ik er mij over, dat mijne kinderen niet meer invloed op mij hadden. Zij konden zoo snoeperig met mij praten en in hunne eenvoudigheid mij zulke puntige vragen doen, dat mijn hart een molensteen moet geweest zijn om deze te kunnen weêrstaan, en mijn dagen en weken te kunnen besteden in het bewerken van hun ondergang. Ik werd eindelijk zoo geheel zorgeloos omtrent hen, dat ik er niet meer over dacht hoe het hun ging. Gewoonlijk slopen zij angstig uit mijne oogen weg, want ik verschrikte hen door mijn overluid en onbehagelijk spreken. Maar onze jongste lieveling Miesje liet zich door niets terughouden. Soms als ik geheel onbekwaam was om haar vast te houden, klom zij op mijne knieën en legde haar zacht zuiver wangetje tegen mijn gezicht, en sloeg hare dikke mollige armpjes om mijn hals, terwijl zij met een zoet vleierend gekeuvel mij allerlei kinderpraat voorsnapte. Soms als zij moeder zag weenen zeide zij tot mij: Paatje moet Moetje kussen dan wordt 't weer beter. Hoe Johanna de kinderen in de kleeren hield bleef mij een raadsel' dag en nacht waakte zij voor hen, steeds hopen op betere dagen. Ik herinner mij een Kerstdag. Het was koud en sneeuwerig, en de kinderen konden de deur bijna niet uit, omdat zij niet voldoende kleeding hadden. Johanna kwam bij mij op een avond, terwijl ik hopeloos in de duisternis stond te staren, en den arm, evenals in vroegere dagen om mij heenslaande, zeide zij: Hendrik, zoudt gij het zóó kunnen overleggen, dat gij voor ons Miesje een paar schoentjes kondt koopen van de week? Uit de tweede hand zou goed genoeg zijn, gisteren ging zij op straat met hare oude schoentjes, en toen zij tehuis kwam waren de voetjes geheel nat, en mijndunkt dat het vandaag zeer koud is, ik kan haar niet laten uitgaan voor zij andere schoentjes heeft."

Juist kwam Miesje de kamer in, zij scheen erg koude gevat te hebben, hare oogjes waren rood, hevige hoestte zij, en haar

adem was lang niet vrij. Ik nam haar op, kuste haar en ging weg.

Ik had een rijksdaalder in den zak, die er eigenlijk niet behoorde, maar in Johanna's zak had moeten zijn. Terwijl ik voortging kwam ik langs het magazijn van wijn en sterke dranken, dat ik gewoon was iederen morgen te bezoeken. De woorden: „Bergplaats van wijnen en sterke dranken van J. Smits” waren met groote letters op een breed bord boven de kelders geplaatst, terwijl boven deze, eene slijterij en tapperij gehouden werd. Ik kon Miesje maar niet vergeten, en ik wilde werkelijk zien hoe ik haar schoentjes kon bezorgen; ik deed dus eene krachtige poging en ging het drankhuis voorbij, want ik wist zeer wel dat als ik daar het eerst kwam het dan met Miesje's schoentjes geheel gedaan zou zijn. Ik begaf mij naar den naasten schoenwinkel en op mijne vraag vertoonde men mij een overvloed van schoentjes in alle kleuren. Dat uitzoeken van een nieuw artikel in een fatsoenlijken winkel herinnerde mij aan de dagen, waarin ik gewoon was met Johanna uit te gaan om zoo genoegelijk in den winkel aankooopen te doen.

Het was Kersttijd. Ik koos daarom een paar roode schoentjes, ik wist wel dat Johanna voor de zuinigheid liever zwarte zou gehad hebben, maar ik verbeeldde mij zoo hoe deftig juffrouw Miesje in de glimmende schoentjes stappen zou, en met een plotselinge aandoening van genoegen, zooals ik in dagen niet had gevoeld, had ik mijn geld nedergelegd en het kleine pakje in den zak gestoken. Ach, indien ik dat gevoel die gewaarwording toen had vastgehouden, voor hoeveel ellende zou ik dan bewaard gebleven zijn, maar ik verdoofde die stem en rechtstreeks ging ik naar Smits tapperij, waar ik spoedig mijn laatste kwartje ten offer bracht.

Dien dag ging ik niet naar het werk. Laat in den namiddag ging ik naar huis, en vond Johanna terwijl zij beproefde Miesje in slaap te sussen. Bij iedere ademhaling bijna gaf de kleine een kuch, en soms brak zij uit in een vlag van hoesten. Johanna zag haar zeer bezorgd aan, terwijl zij haar aan haar boezem drukte en een slaapdeuntje zong. — Toen ik sprak opende Miesje de oogjes.

Zie eens hier Mies zeide ik, terwijl ik het pakje in de hoogte hield en het haar toewierp; zij ging opzitten, maakte met hare brandende handjes het pakje los, en hield de schoentjes aan hare moeder voor.

O hoe mooi! zeide zij en kustte ze. Doe ze aan Miesjes voetjes vraagde zij. Johanna deed dat en zeide haar dat zij er mij voor kussen zou, dat zij ook deed, terwijl zij mijn gezicht tusschen hare gloeiende handjes drukte. Toen keerde zij zich vermoeid om en ging liggen om te slapen. Ik ging weder uit.

Den volgenden dag wilde het kind niet aangekleed worden. Zij zeide dat het haar „zoo zeer” deed, maar mijne vrouw paaide haar met de mooie schoentjes, en toen zij eindelijk aangekleed was, wilde zij het kleine ding aan het loopen hebben met de mooie roode schoentjes. Zooals de meeste moeders zoo werd ook Johanna ziek bij de gedachte, dat het kind, allen lust verliezende, behoefte zou gevoelen om te bed te liggen; dat doen de kinderen nooit als zij zich niet geheel ongeschikt gevoelen om op te blijven, zeide zij gewoonlijk. En zij vreesde wat er volgen kon.

Maar er hielp dien dag geen paaien en praten aan met Miesje. Het was maar al te duidelijk, dat zij niet kon opblijven, en daarom gaf Johanna dan ook eindelijk toe, en bracht haar te bed. Ik ging uit naar het werk; in den loop van den dag dreigde mijn patroon mij met ontslag, omdat hij niet op mij rekenen kon, en ik te veel wegbleef. Des avonds ging het den gewonen weg bij mijne makkers, en eerst laat in den nacht moet ik tehuis gekomen zijn; maar toen ik den volgenden morgen wakker werd kon ik mij niets meer herinneren van hetgeen den vorigen avond was voorgevallen.

Ik riep Johanna, terwijl ik te bed lag, en mijn oudste jongen Frits kwam de trap om te vragen wat ik wenschte. Ik wilde weten hoe laat het was (want mijn horloge was ik ook al sedert eenigen tijd kwijt), maar vóór de jongen terug kon zijn sloeg de klok van den buurman juist 10 uur.

Ik vroeg hoe het met Miesje was, en vernam dat zij zoo erg was, dat zij niet aangekleed kon worden, en dat zij schrikkelijk benauwd was. Terstond kleepte ik mij, ik ging naar

haar zien en vond haar slapend, maar schrikkelijk zwoegende met den adem en nu en dan allertreurigst hoestende.

Ik zeide aan mijne vrouw, dat zij een dokter zou laten roepen, en zij zeide mij dat zij het doen zou, hoewel zij niet wist hoe zij hem ooit zou kunnen betalen; maar, voegde zij er aan toe, ik zal liever het brood uit mijn mond sparen, maar een dokter moeten we hebben. Anders zouden zulke woorden mij als een dolk hebben getroffen, nu maakten ze mij wat verlegen. Het is verbazend hoe de drank de beste en edelste gevoelens in onze natuur uitdooft en ons geweten doodt.

Maak nu maar niet zooveel drukte van deze kleine ongesteldheid zeide ik, toen ik Johanna's bleek gelaat en betrande oogen opmerkte; kinderen hebben allicht 't een of ander, 't zal wel gauw over zijn.

Ik wist niet dat Johanna reeds den geheelen nacht bij de kleine gewaakt had, nadat zij verplicht was geweest om bij een vriendelijken buurman geld te leenen om het noodige voor Miesje te koopen.

Des anderen daags zou het Kerstmis zijn, en zoo dacht ik er dan ook over om maar niet naar het werk te gaan. Tracht niet iedereen zich op Kerstavond eenig genoeg te verschaffen? zoo vroegde ik mijzelf, en voort ging het naar Smits in de kroeg. De tapster, de juffrouw in het buffet, kende mij maar al te wel, ik was een goede klant geweest, en daarom toen ik den staat van mijne financiën vertelde, had zij medelijden met mij en gaf mij crediet. Zij wist wel, dat ik toch betalen zou, — menige lange rekening had ik haar reeds betaald. Zij was altijd zeer aardig en vriendelijk jegens mij, hoewel mijn persoonlijk voorkomen juist niet geschikt was om haar huis aan te bevelen. Ik stelde mij als een recht ellendige vleiende kruiper aan, om op die wijze haar gunst voor mij te winnen en te bewaren. Ik had haar gezien zoo trotsch als Lucifer tegenover sommige van hare klanten, en ik vreesde haar toorn en kwaden luim. Wanneer ik daaraan terugdenk dan ben ik toornig op mijzelf over mijn laagheid en onmanhaftigheid, die ik daarin liet blijken; maar gij weet een dronkaard heeft geene ware onafhankelijkheid in zichzelf, hij verlaagt zich tot in het

stof als hij slechts zijne gemeene en dierlijke drankzucht voldoen kan.

Terwijl ik mij daar bij Smits zoo te goed zat te doen vergat ik alles — ook mijn Miesje en mijne treurende vrouw. Dien avond zoude ik daar eenige prettige jongens ontmoeten om eens een jolig uurtje te hebben ter eere van het feest. Helaas, wij dachten er geen oogenblik aan in onze waanzinnigheid om de komst van den Zaligmaker van zondaren te vieren met drinken, woeste liederen en dwaze vuile praat!

Weder had ik geene geheugenis van hetgeen dien nacht verder voorviel.

Ik stond op toen de klokken luiden, en de koude lucht vervulden met zilverachtige toonen. Het was Kerstmorgen. Het was de tijd dat ik gewoon was met Johanna gearmd naar een bedchuis te gaan — hoe ver waren we nu gescheiden! Nooit kwam ik meer in de kerk. De drank had in mij de liefde en de waardeering van ieder hooger beginsel vernietigd, van iedere waarneming zelfs van het schoone en heilige. O mijne vrienden, wat is de drank toch een aartsvijand van des menschen ziel!

Ik gevoelde mij ellendig en akelig. Ik wist dat ik alleen eenige opwekking (hoewel slechts eene voorbijgaande) verkrijgen kon door opnieuw te drinken, en zoo haastte ik mij daarom naar beneden om uit te gaan.

Johanna riep mij in het achterkamertje, waar Miesje in haar kribje lag.

Hoe is 't met haar? vroegde ik.

O we hebben een verschrikkelijken nacht gehad, antwoordde Johanna; de dokter geeft niet veel hoop meer op herstel; zoudt gij vandaag niet een beetje bij mij kunnen tehuis blijven Hendrik?

Dwaasheid en onzin, zeide ik ergerlijk, de dokters zeggen altijd, dat het erg is om dan voor heele knappe kerels aangezien te worden, als de zieke weer beter wordt.

Zoo, doen zij dat? zeide zij terwijl een flauw licht van hoop haar over 't gelaat trok.

Wel, natuurlijk doen zij dat, hervatte ik.

Maar ik geloof niet dat onze dokter dat doet, Hendrik — kom eens meê, en zie zelf eens naar Miesje.

Zij begaf zich naar het kribje, en lichtte het dekentje een weinig op, opdat ik het kind zien zoude. Hare bruine krullende haarlokken slingerden zich in behagelijke wanorde om haar kopje; hare wangen waren bijna even schitterend gekleurd als de schoentjes, die zij vast tegen haar boezem drukte, en haar adem baande zich met mocite een weg door hare ontsloten lipjes.

Ik sprak haar aan, en zij opende de oogjes. Zij schitterden van een wonderlijken, bovenaardschen glans. Zij staarde eerst een oogenblik als zonder bewustzijn, en herkende mij toen. Zoo goed en kwaad als die lastige hoest het haar vergunde, stamelde zij. „Waarom kwam Paatje gisteren avond niet thuis? Miesje wou u kussen voor de schoentjes.”

Ik boog mij voorover om haar een kus te geven. „Komt Paatje mij nu ook kussen als ik van avond slapen ga?” vroeg zij.

„Wel zeker,” zeide ik. „Zijt gij niet blij met uw schoentjes?”

Zij klemde ze nog vaster tegen haar hartje, en zeide toen droevig: „Miesje kan ze nu niet dragen aan haar voetjes, Miesje is zoo ziek!”

„Maar gij zult ze dragen, als gij wêer beter zijt,” zeide ik. „Dag, Mies!”

Zij sloot opnieuw hare oogjes, en ik ging heen, — ging heen, zonder om te zien naar mijne bleeke, kwijnende vrouw en haar treurig smeekend gelaat.

Ik bleef dien geheelen dag afwezig, en den halven nacht er bij. Toen ik den volgenden morgen wakker werd, was mijn hoofd even verward als altijd, zoodat ik mij weder niets van den vorigen avond herinnerde. Welk een jammerlijk aanzien was toen het mijne! Ik was spoedig weder gekleed en beneden, want ik bekommerde mij toen weinig over mijne kleeding. Ik wierp mijne oude versleten plunjes maar om het lijf.

Welk een treurig aanzien had onze woning. Ik begreep daar niets van, en al de gordijnen waren omlaag. Ik ging in de huiskamer. Het kribje was ledig en Johanna bevond zich daar niet. Ik ging naar het zijkamertje. Johanna en de kinderen kwamen daar juist uit. Ik hoorde mijne vrouw zeggen: „kom,

liefjes, ik moet nu dit kamertje sluiten!" Zij zagen er allen uit, of zij geweend hadden. Toen de kinderen mij in 't oog kregen, zagen zij met een verschrikten blik naar hunne moeder op. Zij was nu kalm, en stortte geen tranen, hoewel ik zien kon, dat zij bitter geweend moest hebben.

„Waar is Miesje?" vroeg ik, terwijl ik eene koude rilling door mijn lichaam voelde gaan.

„Zij is gaan slapen, en . . . gij had beloofd haar nog eenmaal te komen kussen vóór zij slapen ging", zeide Johanna met bitterheid. Het was de eerste maal dat ik haar iets tot mij hoorde zeggen op een toon, waarin verwijt en bitterheid lag opgesloten. „Zij wou u nog zoo graag eens gekust hebben voor die schoentjes; zij vergat uwe belofte niet, maar gij hebt háár vergeten, Hendrik." Toen bracht Johanna haar boezelaar voor het gelaat en weende luide.

Onze kleine Miesje lag op een paar stoelen bij het raam, zoo stijf en koud! met een wit lakentje overdekt. Ik ging haar zien. Het gelaat dat gisteren nog met zulk een hoogen bloos overtoegen was, was nu met het bleek des doods bedekt. De oogjes, die zoo schitterden, waren nu voor altijd gesloten. Die zachte lipjes, die mij smeekten om vroeg thuis te komen en haar te kussen vóór zij haar laatsten, langen slaap zoude insluimeren, waren nu stil, en zouden nooit weder aardige dingen tot mij stamelen. Ik gevoelde mij als vernietigd. Ik kon geen traan storten; nauwelijks vermocht ik de smart te gevoelen, die mijne vrouw ter aarde boog.

Ik kon ook niet spreken. Ik liet het gelaat der doode ongedekt, en ging naar de huiskamer om mijn hoed. Dáár in dat kleine, ledige kribje lagen de roode schoentjes. Ik nam ze op en beschouwde ze. Het zachte leder had den indruk van Miesjes voetjes behouden, daarin achtergebleven na de weinige uren, die zij ze gedragen had. Ik legde ze weder op het bedje neêr, en sloop zacht het huis uit.

Er gingen dagen voorbij. Miesje werd op het Oosterkerkhof begraven, en mijne vrouw kwam langzamerhand tot berusting. Op zekeren dag viel mij een strookje papier in

handen, waarop vier regelen in het handschrift van Johanna te lezen stonden. Ik denk dat zij die uit een of ander boek had afgeschreven.

„Eindelijk leeren wij 't verstaan :
 „Wat God deed was welgedaan !
 „En een stil, berustend zwijgen
 „Doet den geest zijn kalmt' herkrijgen.”

„Ik werd weldra ontslagen uit de betrekking, waarin ik nu tien of elf jaren was werkzaam geweest. Het verwondert mij, dat ik dit ontslag niet reeds eerder ontving, doch mijn meester was zeer toegewijfd voor mij.

Hij had mij gekend toen ik nog een braaf man was. Ten laatste beledigde ik hem echter zoozeer, dat het zelfs de mate zijner verdraagzaamheid te boven ging, en hij zond mij weg. Ik gevoelde mij als een vagebond. Van tijd tot tijd gelukte het mij eenig werk te krijgen, nu eens hier, dan eens daar, wanneer er haast bij 't werk was ; somtijds ook zwierf ik dagen en weken rond. Ik durf te zeggen, dat ik er toen uitzag als het verwerpelijste schepsel op aarde, met die oude kleederen en versleten schoenen, en een gelaat dat van mijne vreeselijke gewoonten getuigde. En wat deed ik nu ? Ik begon mijne woning op eene wijze te plunderen, ergerlijker dan ooit te voren. Langzamerhand en ongemerkt verdween het eene voor, het andere na, uit ons huis. Ik nam het mede en maakte het te gelde, en dit bracht ik dan weder naar de tapperij van Smits. En waarvoor ? Als ik er niets voor ontvangen had, dan zoude zulks beter voor mij geweest zijn, dan hetgeen ik nu in ruil ontving.

In mijne heldere oogenblikken van zelfbewustheid waren mijne wroeging en angst vreeselijk.

Het was mij alsof ik op eene noodlottige wijze werd voortgesleurd naar een grondeloos verderf, en ik gevoelde mij geheel machteloos om eenigen weêrstand te bieden. Ach, als ik tot den Alléén-machtige gegaan ware om kracht, hoe geheel anders zoude het met mij geweest zijn !

„Doch dat deed ik niet; ik kon zelfs de gedachte aan God niet verdragen. Het was als of ik mijne rechterhand tegen Hem had opgeheven, en ik vreesde om tot Hem op te zien.

„Eindelijk was onze woning geheel leêggeplunderd; er was niets van eenige waarde overgebleven. De weinige niets betekenende dingen, die er zich nog bevonden, werden door Johanna zoo knapjes mogelijk gehouden, opdat de ontredderde woning altijd nog eenige gelijkenis op een „tehuis” behouden mocht. Hoe moedig hield zij te midden van dit alles het hoofd boven water ter wille van de kinderen! Al de woede van den storm daalde op háár neder, en zij beschutte hen zoo goed zij konde.

„Op zekeren winter-avond, ongeveer een jaar na den dood van ons Miesje, kwam ik te huis om te zien of er nog iets voor mij te vinden was. Johanna was uitgegaan om eenig werk weg te brengen, en al de kinderen waren naar bed, behalve Frits, die opgebleven was om moeder af te wachten. Ik ging naar boven, en terwijl ik alles rondsuffelde, viel mij iets in handen, dat zorgvuldig in een klein, zwart zijden zakje gebonden was. Met ongeduld maakte ik het bandje los, en haalde daaruit . . . Miesje's kerstschoentjes! Als ik dien avond niet gedronken had, dan zouden deze heilig in mijne oogen geweest zijn. Daar dit echter niet het geval was, wierp ik het zakje ter zijde, stak de lieve schoentjes in mijn jas-zak, en begaf mij toen weder strompelend naar beneden om nogmaals mijne woning te verlaten.

„Ik ging regelrecht naar de tapperij van Smits. Er stond veel volk voor de toonbank, en ik bleef een weinig ter zijde, want ik wilde niet, dat zij iets zouden hooren van hetgeen ik te verrichten had. De warmte en het behagelijke voorkomen van die plaats waren mij welkom na de snerpende koude der straten, want ik was slecht gekleed en mijne tanden klapperden. Ik hield het oog op de kasteleines en hare helpster geslagen. Zij keken ernstig, vrolijk, levendig of streng, al naar mate de klant was, dien zij bedienden. Ik verwachtte dat de kasteleines het eerste en het laatste voor mij wezen zoude; want ik stond nu niet meer al te best bij haar aangeschreven. Het was daarom met eenige aarzeling

dat ik voorwaarts trad, toen de toonbank voor een oogenblik vrij was, en om een borrel vroeg.

„Zij staarde mij een paar tellen aan, en zeide toen: „Ik kan u niet meer borgen, vriend Willemse. Het wordt tijd, dat gij betaalt wat gij reeds schuldig zijt.”

„Vroeg ik u dan om te borgen?” zeide ik. „Zie eens hier. Daarmede wil ik u betalen. Zij zullen uw kleine dochtertje juist passen, ik verwed er een dubbeltje onder,” en ik haalde Miesjes kerstschoentjes uit mijn zak.

„Ik houd niet van deze manier van betalen, Willemse! Ik heb al meer dergelijke zaken van u in betaling genomen, en zulk een wijze van handel drijven bevalt mij niet. Daarenboven,” voegde zij er bij, een der schoentjes met vinger en duim aanvallende, en het op verachtelijke wijze beschouwende, „ik wil niet dat mijne Minette zulke gemeene dingen als dit zijn draagt, zij zijn ijselijk gemeen!”

Zoo dacht er mijne Miesje niet over, en mijne arme vrouw evenmin”, mompelde ik bij mijzelven. Mijn gelaat werd rood, en ik keek haar strak aan.

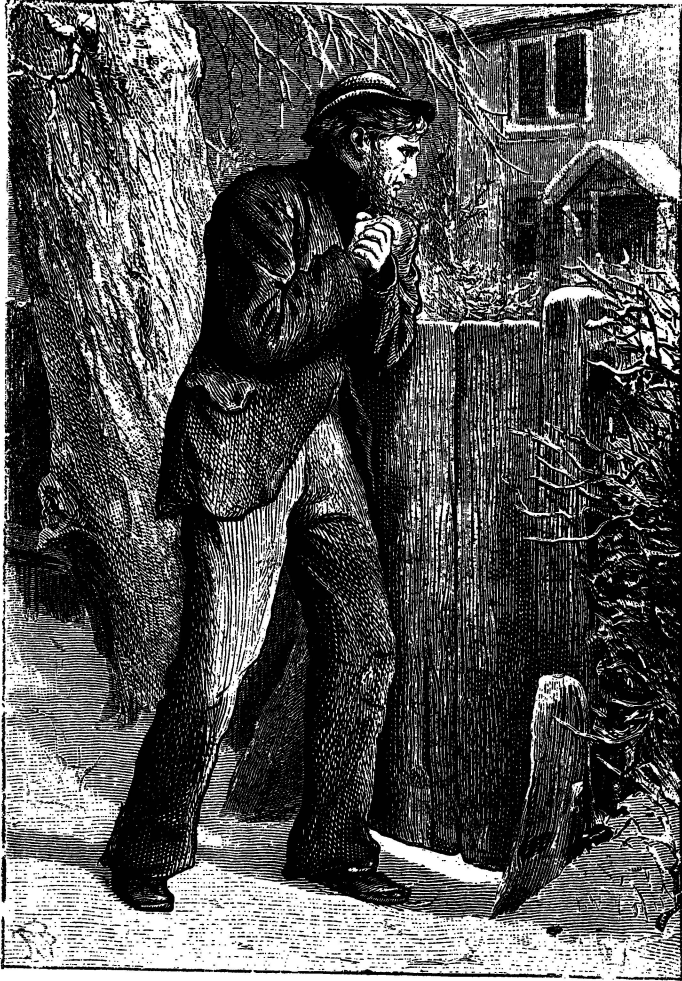
„Je behoeft mij zoo niet aan te kijken, Willemse,” zeide juffrouw Smits. „Als je 't dan weten wilt, ik wil eigenlijk niets meer met je te doen hebben. Denk maar ereis wat je mij schuldig bent. Ik wou dat ik je geld zag in plaats van j o u ; dat zeg ik je nu voor eens en voor al. Als jij je geld niet kunt betalen, dan heb jij je gezicht hier ook niet te vertoonen. Ik zie graag k n a p p e menschen in mijn huis komen.”

„Juffrouw Smits, ik wás eens een k n a p man, vóór ik in uw huis kwam,” zeide ik, bijna stikkende van kwaadheid terwijl ik sprak. „Maar ik zet het iedereen, in úw huis te verkeeren, en daar te verkwisten, wat ik ú gebracht heb, en dán nog lang een knap man te blijven.” Ik kon niet meer zeggen, want er kwamen menschen in. Ik bergde de schoentjes weder zorgvuldig in mijn zak en ging heen.

„Ik stak de straat over, die door de vorst hard was en glinsterde, en bleef juist tegenover die schitterende tapperij staan. Ik dacht aan geene koude; zulke brandende gedachten wólden mij door het hoofd.

„Eene bergplaats van wijn en sterke dranken,” zeide ik tot mij zelve. „Eene bergplaats . . . Welk een juist gekozen naam! Wat heb ik al in die bergplaats gebracht. Den vrede mijner ziel, den vrede van mijn huis; — goeden naam; — gezondheid en kracht; — het dagelijksche brood mijner kinderen; — het geluk mijner vrouw, en mijn karakter, — om daarmede maar eens te beginnen. Dáár ook heb ik mijne kleederen gebracht, — en ook die van mijne vrouw en kinderen, — dáár heb ik mijn leuningstoel gebracht, — dáár mijne boekenkast en boeken, — en onze mahoniehouten tafel, — en ons karpel, — en onze beste stoelen, — en . . . maar hoe zou ik álles kunnen opnoemen! En wat heb ik daarvoor in ruil ontvangen? sterken drank? ja! . . . maar ook lichaamsspijn en zieleangst; — deze weinige gescheurde kleederen, die mij niet eens tegen de winterkou beschutten, — eene verarmde woning, — eene vrouw met een gebroken hart en half verhongerde kinderen, — een beschuldigend geweten, dat mij onophoudelijk foltert, — eene ten verderve gewijde ziel! . . . Maar neen! dát nog niet! Johanna spreekt altijd van hoop; maar is er hoop voor mij? Ik wil daar nog eens met haar over spreken. Bergplaats van Smits” herhaalde ik nogmaals langzaam bij mij zelve. „Wat dáár eenmaal in bewaring wordt gebracht, krijgt men nooit weder; zij bergen het maar al te goed voor ons! En had ik daar niet al reeds genoeg gebracht, dat ik ook nog dien laatsten schat aan mijne goede vrouw ontstelen moest?” En ik haalde de lieve schoentjes uit mijn zak, en hield ze in mijne verkleumde handen, en staarde en staarde er op, tot het mij groen en geel voor de oogen werd, en dikke tranen langs mijn ongewassen gelaat neérbiggelden en om mijn mond verstijfden. Ik dacht aan Miesje, en dit waren de eerste tranen, die ik om haar vergoot. Mijn hart was overstelpend vol, zoodat ik mij bijna niet weerhouden kon overluid te weenen en te kermen.

„Ach, wat heb ik van uw leven gemaakt, lieve engel,” kreet ik inwendig, en dacht daarbij met bitterheid aan die vervlogen dagen, als er soms voor die lieve kleinen niets dan een ledige schotel was. Ik dacht aan die donkere, sneeuw-

achtige dagen van den vorigen winter, toen zij met hare versleten schoentjes in het slijk der straten moest loopen, en toen de dood haar tegenkwam, en als zijne prooi haar teekende. Ik dacht aan dien dag, toen zij te vergeefs lag te hopen op de komst van haar ontaarden vader, om hem te kussen voor de schoentjes, die zij als een heerlijken schat liefkoosde, en welke de vrouw uit de kroeg, aan wier voeten ik ál wat mijne kinderen toebehoorde gebracht had, zelfs niet eens met een blik verwaardigde. Ik dacht met bitterheid aan de smartelijke uren, die over haar voorbijgingen, en hoe de bedroefde kleine eindelijk teleurgesteld hare oogjes sloot, en het kopje nederlegde om den langen doodslaap te gaan slapen. Ik dacht ook aan zoo menigen daarop gevolgdén dag, gekenmerkt door snoodheid en gevoelloosheid, maar het meest pijnigde 't mij, dat ik deze kleine, roode schoentjes rooven konde, die eene treurende moeder zoo hoog waardeerde, om ze op dat onreine altaar ten offer te brengen, waar ik reeds te voren zooveel, ach! zooveel geofferd had. Mijne eerste gewaarwording was nu dank aan God, dat men die schoentjes versmaad had.

„O hoe bitter zijn die oogenblikken van ontwaken na een verwaarloosd deel onzes levens. Toch kunnen zij zoetheid en zegen aanbrengen, als wij er slechts naar luisteren willen. Ik verliet de plaats waar ik gestaan had, en keerde den rug toe aan de tapperij om naar huis te gaan. Ik stak mijne verkleumde hand in den zak om Miesjes schoentjes vast te houden, alsof ik bang ware voor zakkenrollers. Ach, ik zag er dan ook begeerlijk genoeg uit, om een zakkenroller belust te maken!

„Ik kwam bibberende thuis. Dank mijne lieve vrouw, ik had nog een te huis. Toen ik de voordeur opende, kwam Johanna uit het binnenvertrek, om te zien wie het was. Zij verwachtte mij nog niet.

„Frits had haar verteld, dat ik boven had rondgesnuffeld. Zij was toen naar boven gegaan en had bespeurd, dat ik haar dierbaarst kleinood had gestolen en 't oude zakje achtergelaten.

„O Hendrik,” zeide zij, terwijl ik de huiskamer binnentrad, „hebt gij Miesjes schoentjes weggenomen? Kunt gij ze nog terug krijgen? Ik wil u al het geld geven, dat men mij van

avond voor mijn werk betaald heeft, als gij ze maar weder wilt gaan halen. Ik zou voor niets ter wereld die schoentjes willen missen, Hendrik." En zij bedekte haar gelaat met haar boezelaar, en begon weder te snikken. Ik kon zien, dat zij reeds gewcend had vóór ik kwam.

"Hier zijn de schoentjes, Johanna," zeide ik, terwijl ik ze haar voorhield. Zij keek snel op, en zag dat ik betrekkelijk nuchter was; en ik denk, dat zij ook de sporen van tranen op mijn gelaat opmerkte, want zij stond op, en terwijl zij hare armen om mijn hals sloeg, zeide zij: „Is er wat gebeurd Hendrik?"

„Ja," zeide ik, „ik heb van avond het einde van een zeer langen en akeligen weg bereikt.

„Johanna zag mij met onrust aan. Zij dacht dat mijn verstand verbijsterd was.

„Ik weet wat ik zeg, Johanna lief," zeide ik. „Zeg mij eens of het niet een lange en bange weg geweest is, door ons gedurende de laatste jaren in ellende en vernedering bewandeld?"

„Ja, wel is het dat, Hendrik," zeide zij, haar gelaat op mijn schouder verbergende.

„Welnu Johanna, ik heb den eindpaal daarvan bereikt, en ik heb den eersten stap gedaan op den breeden en schoonen weg der nuchterheid, en dát heeft mij naar huis en tot u gevoerd. Geloof mij Johanna, en smeeek God, dat Hij mij helpe: want het is mij nu alsof ik tegen een berg op moet. Ik vrees om voor mij uit te zien, en ik durf den blik ook niet achterwaarts slaan. O, dat donkere, donkere verleden Johanna!"

„Spreek daar niet meer over, dat zou niet goed zijn, Hendrik" zeide mijne lieve vrouw, altijd weenende. Ik gevoelde mij zóó aangedaan, dat ik genoodzaakt was hare armen van mijn hals los te maken om te gaan zitten en ook te weenen. Ik zoude mij niet hebben kunnen weérhouden, al ware de koning in de kamer geweest.

„Na een oogenblik zeide ik weder: „En waar denkt gij wel, dat ik 't eerst den voet terugtrok van dat akelige, vuile pad, om op dien schoonen nieuwen weg te komen, Johanna?"

„Ik weet het niet," zeide zij. „Misschien zijt gij ergens in eene kerk geweest, en hebt daar iets treffends gehoord."

„Neen, ik ben nergens anders dan in eene Satanskapel geweest” zeide ik. „Ik begaf mij regelrecht op den goeden weg in de tapperij van Smits. „Och, Hendrik!” zeide mijne vrouw.

„Ja waarlijk, Johanna! En deze kleine schoentjes wezen mij den weg.” Toen begon ik haar alles te vertellen omtrent mijn laatste bezoek in de tapperij.

„Maar Hendrik,” zeide zij ernstig, „zal dit nu waarlijk het laatste zijn?”

„Mijn allerlaatste, God moge mij helpen,” zeide ik met innerlijke vastbeslotenheid. „Wij kennen Hem nog uit vroegere tijden, Johanna!” voegde ik er bij. „Wij waren gewoon te zamen in zijn weg te wandelen, en ik mag ook nu nog mijne hoop op Hem vestigen. De wanhoop heeft bij mij hare plaats voor de hoop moeten inruimen, want ik herinner mij dat Hij gezegd heeft: „Gij hebt u zelve verdorven, doch in Mij is uwe hulp; Ik zal uwe afdwalingen genezen. Ik zal u als een verlostte liefhebben.” Een verlostte, Johanna! denk dat eens in; mag ik dan niet hopen? En weder: „Al waren uwe zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wolle.” De mijne zijn rood als scharlaken, en toch durf ik nog hopen Johanna, ziende op Jezus Christus, die ons reinigt van alle zonden. Hoe zoet is het deze dingen te weten. O Johanna, help mij bidden om sterkte. Hoeveel heb ik tegen u misdreven!”

„En tegen uzelve,” viel zij mij in de rede.

„Ja, tegen mijzelven en tegen de kinderen,” zeide ik. „Doch dat alles is nu voorbij, Johanna, voor goed voorbij.”

Zoo was het ook. Het was mij wel alsof ik een moeilijken berg moest beklimmen, dat is waar — wij waren ook zoo langen tijd reeds als van een berg afgegaan, altijd dieper. Doch hoe zwaar het vallen mocht, het opstijgen was aangenaam en versterkend, het schonk ons zulk een zoet en rijk loon!

Toen onze woning weder wat opgeknaapt was, en Johanna en ik als bij vernieuwing in de gelukkige dagen van onzen eersten huwelijktijd leefden, — bijna zoude ik zeggen waren het nog gelukkiger dagen, omdat wij ook niet in de geringste mate toegaven aan de verzoeking van datgene, wat zoo

onuitsprekelijk veel ellende over ons gebracht had, — toen kochten wij een glazen stolpje, waarmede wij een zeker deel van ons eigendom overdeden, dat eenmaal aan onze lieve Miesje had toebehoord, en wij plaatsten dat stolpje op een tafeltje in ons zijkamertje.

Ach, lieve vrienden, menige goede en kostelijke zaak nam ik uit mijne woning, om die naar de tapperij van Smits te brengen (ik zeg het met schaamte en groote droefheid) doch de laatste dingen, die ik daar heb heengebracht, waren Mina's Kerstschoentjes.

„Neen, geen prijs, hoe kwistig hoog,
„Die tot afstand mij bewoog
„Van die onversleten schoentjes.’

„Ach, de voetjes, die ze omsloten,
„Zag geen moederoog vergrooten!
„Zwijg, mijn hart, berustend stil, ...
„Naar des Hemelvaders wil,
„Werd die weelde kort genoten!”

„Maar toen 't wicht was heengedragen,
„t Moederhart zoo lief! toen zagen
„De oogen, vaak van tranen nat,
„Op die nagebleven schat
„Met een wonderzoet behagen!”

Mijne Vrienden! Met belangstelling hebt gij zeker dit verhaal gelezen en de afwisselende toestanden waargenomen, waarin de bedwelmende drank den ongelukkigen Willemse bracht. Tot onze waarschuwing heeft hij ons het verhaal daarom meêgedeeld — aan hem toch kunnen wij het zien hoe groot het gevaar is, waarin wij allen verkeeren al zijn we ook nog zoo oppassend en verstandig. Wanneer iemand meenen mocht, dat hij buiten het bereik staat van de verleiding, hij zie toch wel toe. Verstandiger en kloeker mannen dan hij zijn gevallen in de strikken door den drankduivel gespannen, — en toch wanneer hij zelf dan een sterke is, vrienden,

kinderen of geburen zijn zoo sterk niet, en ter wille van hen, zoo-wel als ter wille van ons zelveu behooren wij allen bedwelmenden drank als een vijand van ons geluk tegen te staan. — Tot onze aanmoediging tegelijk strekt deze geschiedenis. De vèrafgedwaalde moge er uit zien, dat ook voor hem niet alle hoop is verloren, dat ook voor hem nog uitzicht op redding bestaat. Een kloek en vast besluit met het oog op den almachtigen Helper in den hemel, kan hem de boeien doen verbreken, en hem doen terugkeeren op het pad der belijdenis en der navolging van onzen Heer en Heiland.

Ons, Geheelonthouders moge het verhaal aanmoedigen om met ijver en belangstelling voort te gaan in den strijd tegen de drinkgewoonten; zóó zullen wij de oorzaak van ellende en verderf voor talloozen wegnemen, en hun eene deure openen van veiligheid en behoud. Laat ons dus stand houden in verstandigen ijver, ieder doe in zijnen kring wat hij te doen vindt met alle macht.

Eén ding mag ik toch hopen, dat het medegedeelde verhaal niemand uwer ongevoelig hebben gelaten, en dat velen uwer, och, mocht het zijn allen, tot de innerlijke erkentenis zijn gekomen dat de drinkgewoonten een ban zijn, een geesel voor ons volk, een vijand van godsdienst, huisgezin en vaderland; en dat het streven der geheelonthouders, om dezen ban uit ons midden weg te doen, christenplicht is.

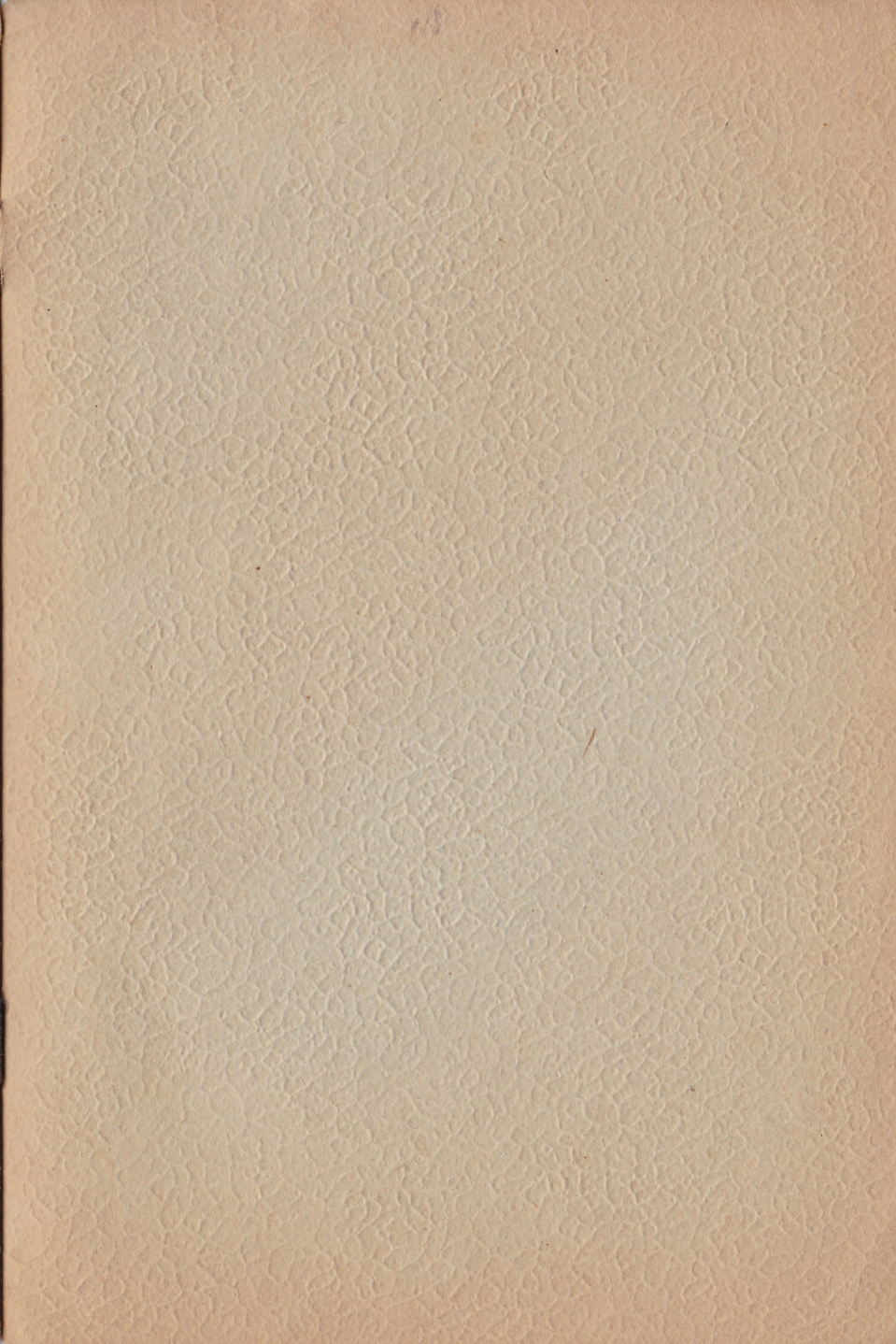
Onze geschriften, de eenparige getuigenissen onzer meest gevierde staathuishoudkundigen, geneeskundigen, rechterlijke ambtenaren en onze eigene levenservaringen zijn daar, om het een iegelijk, die oogen heeft om te zien en een hart om te verstaan, zonneklaar te maken, de waarheid is aan onze zijde, en die waarheid zal eenmaal zegevieren over allen tegenstand, hoe groot, hoe machtig dan ook. Ons doel is door voorbeeld en prediking eene welingelichte openbare meening in 't leven te roepen, die eenmaal in de gedaante van volks-overtuiging en volkswil zich krachtig zal openbaren, en eischen dat de nu, helaas! nog gewettigde drankhandel, op deze wijze niet langer gewettigd worde, en dat de openbare drankverkoop, het openbare drankverbruik niet alleen beperkt worde binnen de engst mogelijk gestelde grenzen, maar geheel worde

verboden, zooals in de Amerikaansche Staten, waar de Maine-wet werd aangenomen bij volksstemming, geschied is.

Het reusachtig bolwerk, door den verderf-engel, de bedwelling, op onzen vaderlandschen grond opgericht, waardoor zoo-veel persoonlijke, huiselijke en maatschappelijke ellende wordt veroorzaakt, hopen we eenmaal met overweldigende kracht te bestormen en te vernielen. Maar daartoe wordt dan ook van ieder onzer de aanwending van alle krachten en gaven in vereeniging gevorderd en gevraagd. Onze heerlijke zaak vraagt uw ijver, vraagt uw moed, vraagt uw onwankelbare trouw, uw onverdroten volharding, uwe stoffelijke hulp in grootere of kleinere bijdragen, uw invloed in hoogere of lagere kringen. Zij vraagt de gaven van uwen geest in overreding en overtuiging, zij vraagt vooral uw gebed, zij vraagt U-zelf!

Ik voor mij geef u de verzekering, dat ik ondanks allen tegenstand en alle belemmering wil volharden in den strijd tot den laatsten dag mijns levens — en vurig wensch ik u en velen, zeer velen met mij te mogen zien als mijne getrouwe medestanders!

Bij den Uitgever T. J. KOUSBROEK te Gouda zijn verschenen en alom verkrijgbaar de volgende **keurig uitgevoerde**, door hun inhoud **uitnemend** als **Kerstgeschenk** geschikte boekjes, van **Tante Caroline**.

1. **Mariannes Kerstfeest**. — 2. **U is heden den Heiland geboren**, (en andere verhalen). — 3. **De Heer regeert**, (en andere verhalen). — 4. **Zijn Bijbel**, (en andere verhalen). — 5. **Op verboden paden**, (en andere verhalen). — 6. **Karels droom**, (en andere verhalen). — 7. **De Jonge Koetsier**, (en andere verhalen). — 8. **Het Spinneweb**, (en andere verhalen). — 9. **De Dierenplaag**, (en andere verh.) — 10. **Een Oudejaarsavond**, (en andere verh.)

Een stel (10 stuks) ter kennismaking na ontvangst van postwissel van 70 cent franco thuis.

Ieder boekje bevat minstens **twee plaatjes** en **geïllustreerden omslag**.

De prijs is zoo laag gesteld, dat een verspreiding van deze echte kinderboekjes met ruime hand mogelijk is.

Prijs f 0.07½; 50 stuks f 0.06; 100 stuks f 0.05 per stuk.

ONZE WILLEM.

Een Kerstboekje voor groote en kleine kinderen, door

Ds. JAKOB EIGEMAN,

(Met een plaatje).

Per stuk f 0.07½; per 50 ex. f 3.25;
per 100 ex. f 6.—

KERSTPLAAT.

Verkondiging der geboorte van
Christus.

Per stuk 10 Cent; 50 ex. à 6 Cent;
100 ex. à 5 Cent per stuk.

GEILLUSTREERDE BIJBELBLADEN.

12 Chromolithografiën met 6 schoone tafereelen uit het Oude en 6 uit het Nieuwe Testament in zachten kleurendruk.

Per stuk 3 Cent; per stel 30 Cent; 50 ex. f 1.—; 100 ex. f 1.50.

DE KLEINE BLINDE HANNA.

door C. S. ADAMA VAN SCHELTEMA.

24 bladzijden in geïllustreerd omslag. Prijs 10 cent, 100 ex. f 8.—.

HET HUISGEZIN VAN JAN HAMERVELD.

een Kerstverhaal, door J. H. BREIJER.

68 bladz. met 8 plaatjes en geïll. omslag. Prijs 30 cent, 50 ex. à f 0.25, 100 ex. à f 0.20

CENTSBOEKJES.

ter verspreiding onder volwassenen en kinderen, waarvan de titels zijn als volgt:

1. Ds. C. H. SPURGEON, „De Geheelonthouding en de Wijn“
2. Ds. C. S. ADAMA VAN SCHELTEMA, „Wat één glas hem kostte.“
3. Ds. C. L. V. D. B., „De Herder en het Schaap Zijner kudde.“
4. Ds. C. S. ADAMA VAN SCHELTEMA, „Geloof alleenlijk.“
5. Ds. C. S. ADAMA VAN SCHELTEMA, „De Brug van Basel“
6. J. W. K., „Slachtbanken des doods.“

Gedrukt op fijn, helder wit papier, met flinke, duidelijke letter, op 32° formaat, in 16 bladz., ingenaaid, de meesten geïllustreerd, kosten deze boekjes evenwel slechts **één cent per stuk**, 100 ex. f 0.80, 500 ex. f 3.50, 1000 ex. f 5.— Desverkiezend gesorteerd.

Te verkrijgen bij iederen Boekhandelaar en tegen toezending van het bedrag aan den Uitgever in elk aantal alom franco thuis.